

**Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen
sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet
1.8.2023 alkaen**

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Sosiaalisen luotonuksen tarkoitus	3
2.1 Sosiaalisen luotonuksen kohderyhmä.....	3
2.2 Sosiaalisen luotonuksen käyttökohteet	4
2.3 Sosiaalisen luoton vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä takaisinmaksuaika.....	5
3. Sosiaalisen luotonuksen edellytykset	5
3.1 Palvelutarpeen arviointi	5
3.2 Hakijan takaisinmaksukyvyyn arviointi	7
4. Sosiaalisen luotonuksen myöntäminen ja takaisinmaksuehdot	9
4.1 Sosiaalisen luoton päätös ja luottosopimus	9
4.2 Vapaakuukausi	10
4.3 Maksuvapautus	11
4.4 Sosiaalinen luoton eräännyttäminen	12
Lähteet	14

1. Johdanto

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n mukaan sosiaalinen luototus on hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin kuuluva sosiaalipalvelu sen mukaan kuin siitä säädetään laissa sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002). Laki velvoittaa hyvinvointialueet sosiaalisen luototuksen järjestämiseen ja toimeenpanoon siinä laajuudessa kuin alueella esiintyvä tarve edellyttää.

Sosiaalinen luotto on hyvinvointialueen myöntämä laina, josta ei peritä korkolain mukaisen koron lisäksi muita maksuja. Sosiaalisen luoton tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Sosiaalinen luotto on keino tukea pienituloisten ja vähävaraisten henkilöiden taloudellista selviytymistä sekä vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta. Sosiaalinen luotto on tarkoitettu henkilöille, jolla ei ole mahdollisuutta saada muuta luottoa esimerkiksi vakuuksien puuttumisen tai luottohäiriömerkinnän vuoksi.

Sosiaalisella luotolla on yhteys sosiaalityöhön ehkäistäessä ja korjattaessa taloudellista syrjäytymistä ja edistäessä itsenäistä suoriutumista. Sosiaalinen luotto on muuta sosiaaliturvaa täydentävä tuen muoto eikä se korvaa perustuslaissa jokaiselle turvattua oikeutta välttämättömään toimeentuloon. Sosiaalinen luotto ei ole subjektiivinen oikeus hyvinvointialueen asukkaalle. Palvelu voidaan myöntää hakijalle lain ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen myöntämisen perusteiden täytyessä.

2. Sosiaalisen luototuksen tarkoitus

2.1 Sosiaalisen luototuksen kohderyhmä

Sosiaalinen luototus on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen asukkaille.

Sosiaalista luottoa myönnetään, jos:

- hakijalla on vakituinen osoite Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kunnassa,

- hakijalla ei ole muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa esimerkiksi vakuuksien puuttumisen tai lainansaantia estävän maksuhäiriön vuoksi,
- hakijan ja hänen perheensä elämäntilanne ja taloudellinen tilanne ovat riittävän vakiintuneet,
- hakijan tulot tulee olla päätöstä tehdessä pääsääntöisesti tiedossa koko lainan takaisin maksuajalle ja myönnettävälle lainanmäärälle,
- hakijalla on riittävä maksuvara haetulle lainanmäärälle koko takaisinmaksunajalle,
- hakija sitoutuu taloudenhallinnan, luottokelpoisuuden ja lainan takaisinmaksukyvyyn todentamiseksi talousneuvontaan ja maksuvelvoitteiden suoritusseurantaan. Sitoutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä lainan takaisinmaksuaikana asiakassuunnitelman mukaisesti.

Sosiaalista luottoa ei myönnetä, jos:

- ei ole näyttöä hakijan mahdollisuudesta tai kyvystä hoitaa haetun suuruinen luotto lainaajan puitteissa,
- hakijan luottokelpoisuutta tai lainan takaisinmaksukykyä ei voida riittävällä tavalla selvittää ja todentaa,
- hakijalle jäisi sosiaalisen luoton myöntämisestä huolimatta järjestelemättömiä velkoja,
- hakija kykenee hoitamaan lainatarpeensa tuloillaan, varoillaan ja/ tai muilla lisävelkaantumiseen nähden ensisijaisilla toimenpiteillä,
- hakijan laskennallinen maksuvara mahdollistaa kohtuullisessa ajassa tarvittavan suuruisen summan säästämisen (maksuvara yli 350 € / kuukaudessa),
- hakijan kokonaisvelkamäärä ylittää sosiaalisen luoton enimmäislainamäärän (8000 €),
- hakijalla on realisoitavaa perusturvaan kuulumatonta omaisuutta tai hän voi käyttää omaisuuttaan esimerkiksi pankkilainan vakuutena ja siten kattaa lainatarpeensa,
- hakija on muuttamassa pois hyvinvointialueelta.

2.2 Sosiaalisen luotonuksen käyttökohteet

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella sosiaalista luototusta myönnetään tarkoituksiin, jotka ehkäisevät taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistävät hakijan ja perheen itsenäistä suoriutumista. Hakija perustelee sosiaalisen luoton käyttökohteen hakemukselle.

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää seuraaviin käyttötarkoituksiin luoton myöntämisen edellytysten täytyessä:

- järjestelylaina kokonaisvelkojen (enintään 8000 €) järjestämiseen ja velkakierteen katkaisemiseksi,
- välttämättömät asunnon pienkorjaukset, jotka turvaavat asumisen,
- välttämätön ja tarpeellinen kodinirtaimisto,
- työssäkäynnin ja ammatinharjoittamisen mahdollistamien välttämättömien välineiden hankinta,
- kohtuuhintaisen ja välttämättömän vuokra-asunnon vakuusmaksu,
- työmarkkina-asemaa parantaviin opintoihin ja oppimateriaaleihin,
- talouden tasapainottaminen,
- muihin välttämättömiin käyttötarkoituksiin, jos luotto edistää hakijan itsenäistä selviytymistä ja taloudenhallintaa pitkällä aikavälillä.

2.3 Sosiaalisen luoton vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä takaisinmaksuaika

Sosiaalisen luoton vähimmäismäärä on 500 € ja enimmäismäärä on 8000 €. Lainan takaisinmaksuaika on enintään seitsemän (7) vuotta. Kuukausittain lyhennyserä on vähintään 30 €. Luoton määrästä päätettäessä huomioidaan hakijan kyky maksaa luotto takaisin.

3. Sosiaalisen luoton edellytykset

3.1 Palvelutarpeen arviointi

Sosiaalinen luotto on prosessina monivaiheinen. Sosiaalisen luoton tarpeen ja myöntämisen edellytysten selvittäminen perustuu hakijan kanssa käytyyn kokonaistilanteen selvittämiseen, jossa huomioidaan hakijan taloudellinen, sosiaalinen ja terveydellinen tilanne sekä selvitetään eri ratkaisuvaihtoehdot.

Sosiaalista luottoa haetaan kirjallisella hakemuksella liitteineen. Hakijalle myönnetään vain yksi sosiaalinen luotto kerrallaan. Hakemuksella kuvataan luoton käyttötarkoitus ja kerrotaan haettava luoton määrä. Hakemus ja soveltamisohjeet sekä asiakasohje on saatavilla Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen nettisivuilla sekä sosiaalipalvelujen toimipisteellä. Hakemuksen palautusosoite ohjeistetaan lomakkeessa.

Kaikille sosiaalisen luoton hakijoille tehdään sosiaalihuoltolain (36 §) mukainen palvelutarpeen arviointi asiakkaan tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Jos sosiaalisen luoton hakijalla on sosiaalihuollon asiakkuus, päivitetään hakijan asiakassuunnitelma. Sosiaalisen luoton prosessi ei pääty luoton myöntämiseen, vaan sosiaalihuollon asiakkuus jatkuu luoton takaisinmaksun ajan.

Sosiaalisen luoton hakijalle tulee antaa pyydettyä taloudellista neuvontaa ja ohjausta hakuprosessin kaikissa vaiheissa. Hakemusvaiheessa hakijalta voidaan vielä pyytää lisäselvityksiä hakemuksen täydentämiseksi määräajassa. Hakemusvaiheessa selvitetään, vastaako luoton käyttötarkoitus ja määrä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalisen luoton myöntämisen perusteita. Hakemusvaiheessa arvioidaan alustavasti hakijan takaisinmaksukykyä. Palvelutarpeen arvioinnissa on huomioitava myös, ettei hakijan kokonaisvelkamäärä (8 000 €) ylitä riippumatta sosiaalisen luoton käyttökohteesta.

Hakijalta voidaan edellyttää kahden (2) – kuuden (6) kuukauden seurantajaksoa taloudenhoidosta. Seurantajaksoa voidaan edellyttää, jos on vaikea arvioida hakijan luontotakaisinmaksukykyä tai hakijalla ei ole kokemusta haetun suuruisen lainan hoitamisesta tai hakijan talous täytyy sopeuttaa lainan hoitamiseen.

Sosiaalinen luotto on luonteeltaan viimesijasta, joten hakijan tulee selvittää ja käyttää ensisijaisia toimeentulon turvaamisjärjestelmiä, toimenpiteitä, palveluja ja etuuksia taloutensa sekä velkojensa hallintaan saattamisessa ennen sosiaalisen luoton myöntämistä.

Sosiaaliseen luottoon nähden muita ensisijaisia vaihtoehtoja ovat muun muassa:

- kulutusvalintojen muuttaminen tulotasoaan vastaavaksi,
- muutto edullisempaan asuntoon,
- vapaaehtoinen velkojen sovittelumenettely,
- valtion järjestämä talous- ja velkaneuvonta,
- yksityishenkilön velkajärjestely,

- pankista saatava laina velkojen yhdistämistä varten, Takuusäätiön myöntämä yhdistelmälainan takaus pankille tai Takuusäätiön myöntämä pienlaina,
- ulosottomenettely.

Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä tulee sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 10 § mukaan selvittää hakijan oikeus saada toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista perustoimeentulotukea Kelasta tai harkinnanvaraista täydentävää tai ehkäisevää tukea hyvinvointialueelta. Harkinnanvaraista toimeentulotukea voi hakea akuuteissa kriiseissä, kun taas sosiaalisella luototuksella voidaan puuttua pitkäaikaisiin ja vaikeutuviin taloudellisiin ongelmiin.

3.2 Hakijan takaisinmaksukyvyyn arviointi

Osana sosiaalisen luoton hakemuksen käsittelyä tehdään hakijan taloudellisesta tilanteesta laskelma. Laskelmassa huomioidaan hakijan nettotulot ja todelliset menot sekä mahdolliset muut taloudelliseen asemaan vaikuttavat tekijät. Sosiaalisen luoton maksuvara on hakijan tulojen ja menojen erotus eli se laskennallinen rahamäärä, jonka hakija kykenee kuukaudessa maksamaan luottoa lyhennyksenä ja korkona.

Sosiaalisen luoton hakijan takaisinmaksukykyä arvioitaessa huomioidaan hakijan käytössä olevat nettotulot ja varat sekä hänen ansaintamahdollisuutensa ottaen huomioon hänen ikänsä, hänen elatuksensa varassa olevat perheenjäsenensä, työkykynsä ja muut olosuhteet. Varoina otetaan huomioon hakijan käytettävissään oleva helposti realisoitavissa oleva varallisuus nettomääräisenä.

Hakijan tosiasiallisina menoina huomioidaan perustoimeentulotuen perusosaan kuuluvat välttämättömät menot: asuminen, ravinto, vaatteet, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot. Lisäksi menoina otetaan huomioon hakijan erityisistä tarpeista ja toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarvittavat menot.

Välttämättöminä elinkustannuksina käytetään pääsääntöisesti toimeentulotuen perusosaa (vuonna 2023 yksinasuva 555,11 €/kk). Tapauskohtaisesti harkinnalla käytetään Oikeusministeriön asetuksen velallisen maksukyvyyn arvioinnin perusteista yksityishenkilön velkajärjestelyn mukaisia elinkustannuksia (vuonna 2023 yksinasuva 667 €/kk). Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei huomioida elinkustannusten perusosamenojen alentamista maksuvaran lisäämiseksi lainaa haettaessa.

Hakijan tulee toimittaa selvitys kaikista veloistaan. Sosiaalisessa luototuksessa huomioidaan lainoista, veloista ja ulosotosta aiheutuvat menot täysimääräisinä. Velkoina huomioidaan myös yksityiseltä henkilöltä otetut lainat ja kulutusluotot. Velkoja koskevasta selvityksestä tulee käydä ilmi velan velkoja, velan peruste ja velkamäärä. Jos hakija hakee sosiaalista luottoa kokonaisvelkojen järjestämiseen, tulee hänen pyytää velkojilta velkojen kohtuullistamista, esimerkiksi perintäkulujen osalta. Maksuvara arvioidaan velkojen mahdollisen kohtuullistamisen jälkeen.

Sosiaalisen luoton myöntämistä harkittaessa hakijan taloudelliseen asemaan vaikuttavina muina tekijöinä otetaan huomioon hakijan kyky rahoittaa tuloillaan tai varoillaan sosiaalisen luoton hakemuksessa perusteltu käyttötarkoitus.

Hakijalla tulee olla riittävä maksuvara haetulle lainamäärälle koko takaisinmaksuajan:

- laina-aika enintään kolme (3) vuotta, maksuvara vähintään 30 € / kuukaudessa ja enintään 350 € / kuukaudessa,
- laina-aika enintään seitsemän (7) vuotta, maksuvara vähintään 70 € / kuukaudessa ja enintään 350 € / kk.

Jos hakijalle myönnetään sosiaalinen luotto, ohjataan häntä tekemään lisävelkaantumisen estämiseksi vapaaehtoinen maksuhäiriömerkintä luotonmaksun ajaksi luottorekistereihin (Suomen Asiakastieto Oy ja Bisnode Finland Oy). Merkinnästä käy ilmi luoton saajan talouden tasapainottaminen vapaaehtoisella velkajärjestelyllä ja se estää uusien luottojen myöntämisen. Maksuhäiriömerkinnän hakeminen ei ole luotonsaamisen ehto.

4. Sosiaalisen luoton myöntäminen ja takaisinmaksuehdot

4.1 Sosiaalisen luoton päätös ja luottosopimus

Sosiaalisesta luotosta tehdään sosiaalihuoltolain 14 §:n 2 momentin mukainen muutoksenhakukelpoinen viranhaltijapäätös sosiaalihuollon tietojärjestelmään. Päätökseen kirjataan, mihin tarkoitukseen luottoa on myönnetty luoton määrä ja voimassaolo.

Myönnetystä luotosta laaditaan luotonsaajan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen välinen kirjallinen luottosopimus, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat. Allekirjoitustilaisuudessa luotonsaajan kanssa käydään läpi luottosopimus ehtoineen. Luotonsaajalle annetaan luottosopimuksesta kirjallinen kappale. Kumpikaan sopijaosapuoli ei voi yksipuolisesti muuttaa luottosopimusta. Lisäksi luotonsaajalle annetaan luoton takaisinmaksusuunnitelma ja voimassa oleva sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet asiakirja.

Sopimuksessa määritellään:

- luoton käyttötarkoitus,
- luoton määrä, jonka hyvinvointialue on myöntänyt luotonsaajan luototustarpeen ja maksuvaran perusteella,
- luoton korko,
- luoton takaisinmaksuerien suuruus ja eräpäivät sekä muut takaisinmaksuehdot.

Sosiaalinen luotto myönnetään tiettyyn tarkoitukseen, perustelluista syistä eikä sitä voi käyttää muuhun tarkoitukseen. Jos luotonsaaja käyttää luottoa muuhun tarkoitukseen, se on sopimusrikkomus. Kun sosiaalista luottoa myönnetään velkojen järjestelyyn, luottoa ei makseta luotonsaajan tilille vaan sosiaalisella luotolla hoidetaan velkavastuut suoraan velkojille. Luotto maksetaan lähtökohtaisesti suoraan hankittavan palvelun tai tavaran toimittajalle. Luotonsaajan tulee säilyttää tositteet sosiaalisella luotolla tekemistään hankinnoista ja esittää tositteet työntekijälle.

Sosiaalisesta luotosta ei peritä luoton perustamiskustannuksia ja toimituskuluja eikä sille tarvita vakuutta. Sosiaalisesta luotosta perittävä korko on korkolain (6333/1982) 12 §:ssä tarkoitettu Suomen Pankin vahvistama viitekorko. Korko tarkistetaan kuuden kuukauden välein.

Jos lyhennyserää ei ole maksettu eräpäivänä, peritään korkolain 4 §:n mukainen viivästyskorko eräpäivästä lukien. Sosiaalinen luotto on tasalyhenteinen. Lyhennys eräännyy joka kuukauden 15. päivä ja samalla peritään mahdollinen eräännytynyt korko. Luotonsaajalla on oikeus maksaa sosiaalinen luotto takaisin ennen sen eräänntymistä ilman lisäkustannuksia. Lisäksi luotonsaaja voi maksaa ylimääräisiä lyhennyksiä ilman lisäkustannuksia.

Takaisinmaksuehtoja voidaan muuttaa sopimusaikana esimerkiksi, jos luotonsaajan taloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia sairauden, työttömyyden tai muun vastaavan syyn johdosta. Takaisinmaksuongelmien ilmetessä on ensisijaista erilaiset maksujärjestelyt sekä luotonsaajan taloudellinen ohjaus ja neuvonta. Lisäksi tulee huomioida mitä sosiaalisesta luototuksesta annetussa laissa säädetään vapaakuukaudesta (7 a §) ja maksuvapautuksista (7 b §).

Luotonsaajalla on oikeus saada luoton takaisinmaksuajalla taloudellista ohjausta ja neuvontaa. Luotonsaajalla on velvollisuus ottaa yhteyttä luotonantajaan kaikissa luoton takaisinmaksukykyyn vaikuttavissa asioissa kuten olosuhdemuutokset sekä muutos maksukyvyssä. Jos luotonsaajalla on tarve vapaakuukaudelle, maksuohjelman muutokselle tai maksuvapautukselle, hän tekee vapaamuotoisen kirjallisen hakemuksen omatyöntekijälle. Omatyöntekijä tekee hakemuksiin muutoksenhakukelpoisen päätöksen. Mahdolliset muutokset maksuohjelmassa päivitetään myös asiakassuunnitelmaan.

4.2 Vapaakuukausi

Luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määräajaksi (*vapaakuukausi*) luotonsaajan hakemuksesta takaisinmaksukyvyyn tilapäisesti heikennyttyä erityisestä syystä, jos vapaakuukauden myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän luotonsaajan maksukyvyyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista. Omatyöntekijä huomio syyt yksilöllisen harkinnan perusteella. Syinä voivat olla esimerkiksi luotonsaajan asumis- ja muiden elinkustannusten yllättävä nousu, luotonsaajan tai hänen perheenjäsenensä sairauden, kuoleman, työttömyyden tai

muun vastaavan syyn johdosta aiheutunut tulojen pienentyminen sekä luotonsaajan avo- tai avioeron tai muun perhetilanteen kuten lapsen syntymästä aiheutuneiden menojen tai tulojen äkillinen muutos.

Vapaakuukausi tarkoittaa, että sosiaalisen luoton maksaminen keskeytetään määräajaksi ja luoton maksuaika pitenee luoton maksamisesta vapaaksi myönnettyä kuukautta vastaavalla ajalla eteenpäin. Ennen päätöstä vapaakuukaudesta, tulee harkita muita ensisijaisia keinoja kuten taloudellista ohjausta ja neuvontaa tai erilaisia maksujärjestelyjä kuten luottoehtojen muuttamista tai luoton uudelleen järjestelyä.

Omatyöntekijä voi myöntää erityisten perusteiden perusteella lähtökohtaisesti enintään kaksi (2) vapaakuukautta laina-aikana. Erityisenä perusteena voidaan pitää esimerkiksi äkillistä ja yllättävää maksukyvyyn muutosta. Vapaakuukauden myöntämisestä tehdään viranhaltijapäätös.

4.3 Maksuvapautus

Pääsääntöisesti sosiaalinen luototus on maksettava aina takaisin. Maksuvapautus on viimesijainen keino, joten sitä ennen tulee harkita luotonsaajan takaisinmaksukykyä edistämään pyrkiviä ensisijaisia keinoja. Maksuvapautus tarkoittaisi, että luoton ja sille kertyneiden korkojen takaisinperinnästä luovuttaisiin laissa säädetyin edellytyksin. Maksuvapautuksen tarkoituksena ei ole mahdollistaa maksuvapautuksia esimerkiksi maksumotivaation heikentymisen tai lisävelkaantumisen tilanteissa. Maksuvapautusta haetaan kirjallisesti vapaamuotoisella hakemuksella. Hakemukseen annetaan muutoksenhakukelpoinen päätös.

Maksuvapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta voidaan myöntää luotonsaajan hakemuksesta osittain tai kokonaan. Maksuvapautus voidaan myöntää osittaisena, jos luotonsaajan taloudellinen tilanne on heikentynyt tai hänen elatuksensa varassa olevan perheenjäsenensä pitkään jatkuneen työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan luotonsaajan riippumattoman syyn vuoksi siten, että lainan perimistä kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana.

Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan, jos luotonsaajan maksukyky on pysyvästi heikentynyt työkyvyn pysyvän alentumisen vuoksi ja perintää on lainansaajan taloudellinen

tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Lisäksi edellytetään, että perintää ei luotonsaajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa; tai perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrään nähden kohtuuttomat kustannukset.

4.4 Sosiaalinen luoton eräännyttäminen

Lyhennyserän maksun viivästymisestä luotonsaajalle toimitetaan maksuhuomautus ja maksuvaatimus. Jos luotonsaaja ei näiden toimenpiteiden jälkeen maksa määräpäivään mennessä maksuerää, luoton myöntäjällä on oikeus luotonsaajan maksuviivästyksen tai muun sopimusrikkomuksen johdosta eräännyttää luotto maksettavaksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 8 §:n mukaisesti.

Jos hyvinvointialueella on sopimuksen mukaan oikeus luotonsaajan maksuviivästyksen tai muun sopimusrikkomuksen johdosta vaatia maksuerää, joka muuten ei ole erääntynyt, saa hyvinvointialue vedota sanottuun oikeuteen, jos:

1. maksu on viivästynyt vähintään kuukauden ja on edelleen suorittamatta ja viivästynyt määrä on vähintään kymmen prosenttia luotosta tai, jos siihen sisältyy useampi kuin yksi maksuerä, vähintään viisi prosenttia luotosta tai, jos siihen sisältyy useampi kuin yksi maksuerä, vähintään viis prosenttia luoton alkuperäisestä määrästä taikka käsittää luotonantajan koko jäännössaatavan, tai
2. luotonsaajan muu sopimusrikkomus on olennainen.

Luoton eräännyttämistä ei voi tehdä, jos maksun viivästyminen on aiheutunut luotonsaajan sairaudesta, työttömyydestä tai muusta siihen verrattavasta riippumattomasta seikasta, paitsi milloin tämä viivästyksen kesto ja muut olosuhteet huomioon ottaen olisi hyvinvointialueelle luotonantajana ilmeisen kohtuutonta.

Olennaisena sopimusrikkomuksen perusteena voidaan pitää esimerkiksi seuraavia:

- hakija antaa luottoa hakiessa harhauttavaa tai väärää tietoa maksuvelvoitteistaan ja veloistaan,
- hakija jättää ilmoittamatta maksukykyymuutoksista,
- hakija ottaa uutta velkaa tai suosii takaisinmaksuissa toista velkojaa tai
- hakija käyttää lainan muuhun tarkoitukseen kuin mitä luottosopimuksessa on sovittu.

Eräännyttäminen saa tulla voimaan aikaisintaan neljän viikon tai, jos luotonsaajalle on aiemmin huomautettu viivästyksestä tai muusta sopimusrikkomuksesta, aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä, kun erääntymistä koskeva ilmoitus on jätetty tai lähetetty luotonsaajalle. Jos luotonsaaja tämän ajan kuluessa maksaa viivästyneen määrän tai oikaisee muun sopimusrikkomuksen, erääntyminen raukeaa.

Luotonsaaja voi riitauttaa eräännyttämisen. Sosiaalista luottoa koskevat hallintoriita-asiat käsittelee luotonsaajan kotipaikan mukaan määräytyvä hallinto-oikeus.

Jos hyvinvointialue saadaksean täytäntöönpanokelpoisen päätöksen joutuu saattamaan asian hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, luotonsaaja on velvollinen korvaamaan Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle tuomioistuinmaksulain mukaisen oikeudenkäyntimaksun suuruiset oikeudenkäyntikulut. Sosiaalisen luoton perintää hallinto-oikeuden lainvoimaisen päätöksen jälkeen voi hoitaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen lukuun hyvinvointialueen käyttämä perintätoimisto, joka perii lisäksi saatavien perinnästä annetun lain mukaiset perintäkulut.

Jos luotonsaaja kuolee, voi hänen oikeudenomistajansa varattomuuteen perustuen hakea luotonantajalta jäljellä olevan pääoman, korkojen ja mahdollisten perintäkulujen perinnästä luopumista toimittamalla perukirjan hyvinvointialueelle.

Lähteet

Hallintolaki 6.6.2003/434

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalisen luototuksen annetun lain muuttamisesta HEE

136/2022 vp

Korkolaki 20.8.1982/633

Laki saatavien perinnästä 22.4.1999/513

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812

Laki sosiaalisesta luototuksesta 20.12.2002/1133

Laki toimeentulotuesta 30.12.1997/1412

Niskanen Olli-Pekka STM 2021:24: Sosiaalinen luototus – Selvitys valtakunnallisen käyttöönoton edellytyksistä

Oikeusministeriön asetus velallisen maksukyvyn arvioinnin perusteista yksityishenkilön velkajärjestelyssä 399/2022.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014 / 1301

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2023:14: Sosiaalisen luototuksen soveltamisopas